

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
ЦЕНТРАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
Кафедра менеджменту освіти, економіки та маркетингу

Н. В. Любченко

**УПРАВЛІННЯ
НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ
ЗАКЛАДІВ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ:
КООРДИНАЦІЙНИЙ АСПЕКТ**

*Спецкурс для слухачів курсів підвищення кваліфікації
керівників та науково-педагогічних,
педагогічних працівників закладів ППО, Р(М)МК(Ц)*

**Київ
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»
2014**

УДК 378.37.01
ББК 74580
Л 93

Рецензенти:

- Яковець В. П.** — доктор фізико-математичних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту освіти, економіки та маркетингу Центрального інституту післядипломної педагогічної освіти ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»;
- Маслов В. І.** — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри менеджменту освіти, економіки та маркетингу Центрального інституту післядипломної педагогічної освіти ДВНЗ «Університет менеджменту освіти».

Любченко Н. В.

Л 93 Управління науково-методичною діяльністю закладів післядипломної педагогічної освіти : координаційний аспект / Н. В. Любченко ; НАПН України, ДВНЗ «Ун-т менедж. освіти». — К., 2014. — 32 с.

Підготовлено для організації підвищення кваліфікації з питань управління та координації науково-методичної діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти. Спецкурс складається з пояснювальної записки, навчально-тематичного плану, програмного змісту, інформаційно-методичних матеріалів та списку використаної літератури.

Розрахований для керівних, науково-педагогічних, педагогічних працівників регіональних закладів післядипломної педагогічної освіти, Р(М)МК(Ц), керівників регіональних експериментально-дослідницьких лабораторій, творчих груп в організації науково-методичної діяльності, у тому числі й для вивчення на дистанційному етапі, а також для всіх, хто цікавиться зазначеною проблематикою.

УДК 378.37.01
ББК 74580

*Схвалено вченою радою Центрального інституту
післядипломної педагогічної освіти
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»
(протокол № 5 від 12 вересня 2014 року)*

*Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри
менеджменту освіти, економіки та маркетингу
Центрального інституту післядипломної педагогічної освіти
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»
(протокол № 7 від 26 червня 2014 р.)*

© Н. В. Любченко, 2014

© ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», 2014

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Навчально-тематичний план	6
Програмний зміст спецкурсу	6
Інформаційно-методичні матеріали до спецкурсу	10
Глосарій	21
Література	26

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Глобалізація освітніх процесів, визначення нових пріоритетів сталого розвитку, входження України до єдиного загальноєвропейського простору освіти, тенденції інтегративного, інноваційного розвитку освітньої галузі спонукають до змін у системі освіти, яка становить основу відтворення інтелектуального, духовного та економічного потенціалу суспільства і є потужним засобом розв'язання проблеми професіоналізації життя країни. Вирішення відповідних стратегічних цілей і завдань, визначених у законодавчих і методологічних положеннях розвитку вітчизняної освіти, зокрема, в Конституції України, Законах України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про вищу освіту», «Про дошкільну освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про позашкільну освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про професійний розвиток працівників», Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року та інших державних нормативно-правових документах, потребує якісно нових підходів до управління в національній системі освіти та післядипломній педагогічній освіті (далі – ППО) як її складовій, метою функціонування якої є забезпечення неперервного вдосконалення професіонального рівня науково-педагогічних, педагогічних і керівних кадрів освіти. Недостатній рівень координації як функціональної складової управління науково-методичною діяльністю закладів післядипломної педагогічної освіти знижує ефективність спільної діяльності закладів системи післядипломної педагогічної освіти, спрямованої на вдосконалення змісту науково-методичної діяльності, науково-методичного забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних працівників, управлінської діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти в регіонах, поширення освітніх інновацій, передового педагогічного досвіду тощо. Зазначений спецкурс побудований на результатах дослідження науково-організаційних основ управління науково-методичною діяльністю закладів післядипломної педагогічної освіти та координації як функції управління, упровадження концептуальної моделі координації науково-методичної діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти та результати її експериментальної перевірки в діяльності Науково-методичного центру координації закладів післядипломної педагогічної освіти, регіональних та міжнародних зв'язків ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України в межах науково-методичного комплексу «Консорціум закладів післядипломної освіти», рекомендацій з підвищення ефективності координації науково-методичної діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти, науково-методичних розробок. Включення спецкурсу в робочу навчальну програму курсів підвищення кваліфікації сприятиме підвищенню професійної компетентності керівних, науково-педагогічних, педагогічних працівників регіональних закладів післядипломної педагогічної освіти, Р(М)МК(Ц), керівників регіональних експериментально-дослідницьких лабораторій, творчих груп в організації науково-методичної діяльності, у тому числі й для вивчення на

дистанційному етапі.

Даний спецкурс можливо реалізувати в рамках проведення спецкурсу під час навчання на курсах підвищення кваліфікації в ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України. Спецкурс розрахований на 14 год.

Мета спецкурсу – формування цілісного уявлення про систему управління та координації науково-методичної діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти, а також формування навичок самостійного застосування набутих знань, умінь і навичок у практичній та дослідницькій діяльності.

Навчальні цілі:

Слухач повинен знати:

- теоретичні та нормативні основи управління та координації науково-методичної діяльності закладів ППО, понятійний апарат за темою;
- історію розвитку та сучасний стан управління науково-методичною діяльністю закладів ППО;
- напрями, форми, технології координації науково-методичної діяльності закладів ППО, Р(М)МК(Ц).

Слухач повинен уміти:

- аналізувати рівень управління науково-методичною діяльністю закладів ППО;
- застосовувати експертні методи до оцінки стану координації науково-методичної діяльності закладів ППО та створювати факторно-критеріальну модель оцінки його ефективності;
- професійно користуватися спеціальною термінологією;
- застосовувати інформаційно-комунікаційні технології в практичній діяльності;
- самостійно працювати з нормативно-правовою, науково-методичною літературою, систематизувати і узагальнювати інформацію, статистичні дані, що містяться в довідковій та науковій літературі;
- інтерпретувати та використовувати отримані знання для забезпечення ефективної професійної діяльності;
- ініціювати створення та запровадження проектів щодо підвищення ефективності науково-методичної діяльності фахівців освітньої галузі.

Слухач повинен усвідомлювати:

- необхідність опанування технології координації науково-методичної діяльності закладів ППО в умовах модернізаційних змін в освітній галузі;
- важливість дотримання нормативно-правових та науково-організаційних основ управління та координації науково-методичної діяльності закладів ППО;
- трансформаційні процеси науково-організаційних основ управління та координації науково-методичної діяльності закладів ППО в умовах освітньо-інформаційного середовища.

Спецкурс складається з 14 годин, з яких 12 – аудиторні та 2 – для самостійної роботи.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва теми	Кількість годин на заняття	Вид заняття
1	Теоретичні основи управління та координації як функції управління науково-методичною діяльністю закладів післядипломної педагогічної освіти	2	лекція
2	Концептуальні підходи до координації науково-методичної діяльності закладів ППО в умовах модернізаційних змін	2	лекція
3	Стан сучасної практики координації науково-методичної діяльності закладів ППО	2	тематична дискусія
4	Використання сучасних Інтернет-ресурсів в управлінні та координації науково-методичної діяльності закладів ППО	4	практичне заняття самостійна робота
5	Шляхи підвищення ефективності управління та координації науково-методичної діяльності закладів ППО	4	конференція з обміну досвідом
Усього		14	

ПРОГРАМНИЙ ЗМІСТ СПЕЦКУРСУ

Тема 1. Теоретичні основи управління та координації як функції управління науково-методичною діяльністю закладів післядипломної педагогічної освіти

Мета: розкрити теоретичні основи управління та координації як функції управління науково-методичною діяльністю закладів післядипломної педагогічної освіти, сутність ключових понять з проблематики.

ПЛАН

1. Управління науково-методичною діяльністю: генезис, смислова інтерпретація явища.
2. Ретроспектива дослідницьких шкіл управління науково-методичною діяльністю в системі ППО.
3. Сутність понять «науково-методична діяльність», «управління науково-методичною діяльністю», «координація», «координація науково-методичної діяльності закладів ППО».

Питання для самоконтролю

1. Назвіть вітчизняних та зарубіжних науковців, які досліджували питання управління науково-методичною діяльністю в контексті еволюції системи післядипломної педагогічної освіти.
2. Як Ви розумієте слова відомого науковця С. Крисюка «Осмислення процесу розвитку післядипломної освіти педагогічних кадрів, яка розглядається як основна умова безперервного зростання професійної майстерності педагогів, створює передумови для вдосконалення механізму його управління ?
3. Розкрийте сутність понять «науково-методична діяльність», «управління науково-методичною діяльністю», «координація», «координація науково-методичної діяльності закладів ППО».

4. Підготуйте есе за темою «Історія розвитку системи науково-методичної діяльності нашого закладу та управління нею в контексті програми регіонального розвитку освіти».

Тема 2. Концептуальні підходи до координації науково-методичної діяльності закладів ППО в умовах модернізаційних змін в освіті

Мета: розкрити тенденції, принципи, функції координації науково-методичної діяльності в системі ППО.

ПЛАН

1. Тенденції, принципи, функції управління науково-методичною діяльністю в системі ППО.

2. Напрями, форми та технології координації науково-методичної діяльності закладів ППО, Р(М)МК(Ц).

3. Інноваційні аспекти щодо організації науково-методичної роботи з педагогічними працівниками в умовах компетентісно зорієнтованої освіти.

Питання для самоконтролю

1. Чому саме на основі компетентісного, гуманістичного, системного, андрагогічного, акмеологічного, особистісно-діяльнісного, синергетичного підходів визначено принципи координації науково-методичної діяльності закладів ППО?

2. Як, на Ваш погляд, можна розташувати ієрархічно принципи координації закладів ППО, а саме: соціально-культурної детермінованості, демократизації та гуманізації; відкритості; цілісності і комплексності; адекватності системи, що моделюється, кінцевим цілям та завданням науково-методичної діяльності системи післядипломної педагогічної освіти; концептуально-стратегічної спрямованості; послідовності, систематичності та узгодженості координаційних дій; інтегративності; неперервності професійного розвитку; вертикальної й горизонтальної партнерської взаємодії учасників координаційного процесу; диференціації та індивідуалізації підходів до учасників координації; технологічності; комунікативності; педагогічної кооперації та творчості?

3. Розкрийте сутність функцій координації науково-методичної діяльності закладів ППО.

4. Наведіть приклади вивчення та упровадження інноваційних форм і технологій у системі управління науково-методичною діяльністю Вашого закладу та координаційній діяльності регіональних інституцій в умовах компетентісно зорієнтованої освіти.

Тема 3. Стан сучасної практики координації науково-методичної діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти

Мета: проаналізувати стан сучасної практики координації науково-методичної роботи закладів післядипломної педагогічної освіти, проаналізувати базові поняття теми, ознайомити з концептуальною моделлю координації науково-методичної діяльності закладів ППО в межах науково-методичного комплексу «Консорціум закладів післядипломної освіти».

ПЛАН

1. Система управління науково-методичною діяльністю закладів ППО на державному, регіональному та місцевому рівнях в Україні.
2. Державний вищий навчальний заклад «Університет менеджменту освіти» – головний навчальний заклад системи ППО в Україні.
3. Реалізація ідей синергізму та людиноцентризму через застосування концептуальної моделі координації науково-методичної діяльності закладів ППО в межах науково-методичного комплексу «Консорціум закладів післядипломної освіти».
4. Педагогічна кооперація як ключовий принцип координації закладів ППО.

Питання для тематичної дискусії

1. Чому саме концептуальна модель координації науково-методичної діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти запропонована дослідником Н.В. Любченко? Назвіть недоліки і переваги такої моделі.
2. Розкрийте на прикладі Вашого закладу систему управління науково-методичною роботою працівників у контексті інституційної структури взаємодії на державному, регіональному та місцевому рівнях (рис. 1).

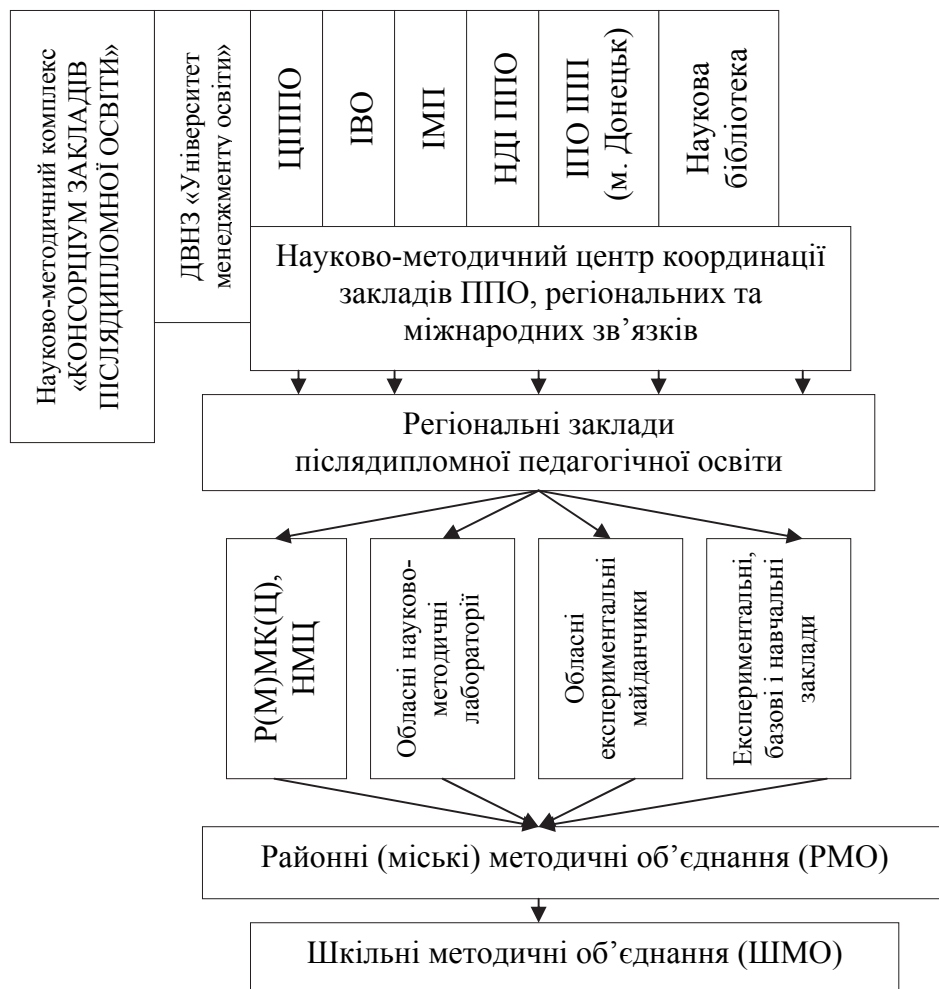

Рис. 1. Схема інституційної структури взаємодії Університету менеджменту освіти з питань науково-методичної діяльності в системі ППО

3. Які форми розвитку професійної компетентності працівників освіти різних категорій використовуються в Університеті менеджменту освіти у межах Консорціуму закладів післядипломної освіти?

4. Чи поділяєте Ви думку щодо педагогічної кооперації як ключового принципу координації закладів ППО? Обґрунтуйте Вашу думку.

Тема 4. Використання сучасних інтернет-ресурсів в управлінні та координації науково-методичної діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти

Мета: розкрити можливості використання інтернет-ресурсів у практичній роботі з управлінні та координації науково-методичної діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти, опрацювати прийоми застосування інтернет-ресурсів у практичній роботі слухачів із зазначеної проблематики.

ПЛАН

1. Електронні пошукові системи в управлінні та координації науково-методичної діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти.

2. Офіційні Web-сайти Міністерства освіти і науки України, НАПН України, ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», ЦППО, зарубіжні та вітчизняні освітянські сайти.

3. Ресурси Інтернет-педрад, фестивалів, вебінарів, інтернет-конференцій, електронних каталогів наукових конференцій, виставок, семінарів, сайтів вітчизняних та зарубіжних газет і журналів, педагогічних об'єднань.

4. Депозитарій, репозитарій: можливості і особливості використання в управлінні та координації науково-методичної діяльності закладів ППО.

5. Соціальні мережі у професійному спілкуванні для підвищення ефективності управлінні та координації науково-методичної діяльності закладів ППО.

Завдання до практичного заняття

1. Вправа «Мозковий штурм» (робота в 3-х групах).

– Охарактеризуйте підходи до формування інформації про заходи з управління науково-методичною діяльністю закладів системи ППО на сайтах та вкажіть їх характерні особливості на офіційних сайтах:

I група – МОН України.

II група – НАПН України.

III група – Університету менеджменту освіти НАПН України

2. Створіть для депозитарія каталог науково-методичних розробок Вашого закладу за темою «Координація ППО науково-методичної діяльності районних (міських) методичних кабінетів (центрів) в області».

Завдання до самостійної роботи

1. Підготувати презентацію за темою «Система управління науково-методичною діяльністю на прикладі Вашого закладу».

Тема 5. Шляхи підвищення ефективності управління та координації науково-методичної діяльності закладів ППО

Мета: обговорити актуальні питання визначення шляхів підвищення ефективності управління та координації науково-методичної діяльності закладів ППО та організувати ефективний обмін досвідом учасників конференції.

ПЛАН

1. Дисемінація інноваційного досвіду науково-методичної діяльності закладів ППО як шлях до формування конкурентоспроможного фахівця в умовах післядипломної педагогічної освіти.

2. Використання технологій коучингу, науково-методичного супроводу, реінжинірингу, технологій освітнього кластеру та аутсорсінгу інновацій.

3. Проблема формування науково-методичної компетентності керівників, науково-педагогічних і педагогічних працівників в системі ППО.

4. Конкурси професійної майстерності як форма координації науково-методичної діяльності в діяльності Університету менеджменту освіти. Всеукраїнський методичний турнір «Моє покликання – методист».

Питання до конференції з обміну досвідом:

1. Як Ви розумієте такі слова Президента НАПН України В. Г. Кременя: «Якщо говорити про інновацію як ознаку сучасності, то про творчість можна сказати, що це ознака вічності. Сьогодні творчість сприймається як потенційне джерело для блискучих перемог інновацій?»

2. Наведіть приклади застосування технології дисемінації досвіду науково-методичної діяльності в практиці закладів ППО.

3. Які інноваційні технології використовуються в науково-методичній діяльності Вашого закладу?

4. Які особливості застосування в науково-методичній діяльності та координації нею відрізняють такі технології: технологій коучингу, науково-методичного супроводу, реінжинірингу, технологій освітнього кластеру та аутсорсінгу інновацій?

5. Які форми та методи формування науково-методичної компетентності керівників, науково-педагогічних і педагогічних працівників можете рекомендувати в системі ППО?

6. Які конкурси професійної майстерності на регіональному рівні проводяться Вашим закладом? Які проблеми є характерними в цій роботі?

7. Які шляхи підвищення ефективності управління науково-методичною діяльністю в системі післядипломної педагогічної освіти Ви могли б назвати в інтерв'ю журналу «Методист»?

ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО СПЕЦКУРСУ

«Консорціум закладів післядипломної освіти»

Вищий навчальний заклад «Університет менеджменту освіти» НАПН України, як головний заклад післядипломної освіти всеукраїнського рівня, у 2009 році ініціював і створив науково-методичний комплекс «Консорціум закладів післядипломної освіти», а трохи пізніше ще й Всеукраїнську громадську

організацію «Консорціум закладів післядипломної освіти». Метою такого об'єднання стало забезпечення динамічного партнерського вирішення нагальних питань розвитку системи післядипломної педагогічної освіти. Діяльність Консорціуму упродовж його існування спрямовувалася на реалізацію таких завдань: забезпечення координації діяльності закладів системи ППО з реалізації законодавства про освіту, впровадження системи освіти дорослих за наскрізними навчальними планами та програмами, ефективного використання науково-педагогічних і педагогічних кадрів у системі ППО, соціальної інфраструктури, організації підвищення кваліфікації викладачів закладів післядипломної освіти, спільного проведення науково-дослідних робіт, апробації та використання результатів наукових досліджень, розробки навчально-методичного забезпечення, створення сучасного змісту підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів, координація питань ефективного використання потенціалу наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників інститутів післядипломної педагогічної освіти – членів Консорціуму, наукової експертизи навчально-методичних, науково-методичних та наукових матеріалів тощо. Напрями взаємодії закладів ППО – членів Консорціуму представлено на рис. 2.

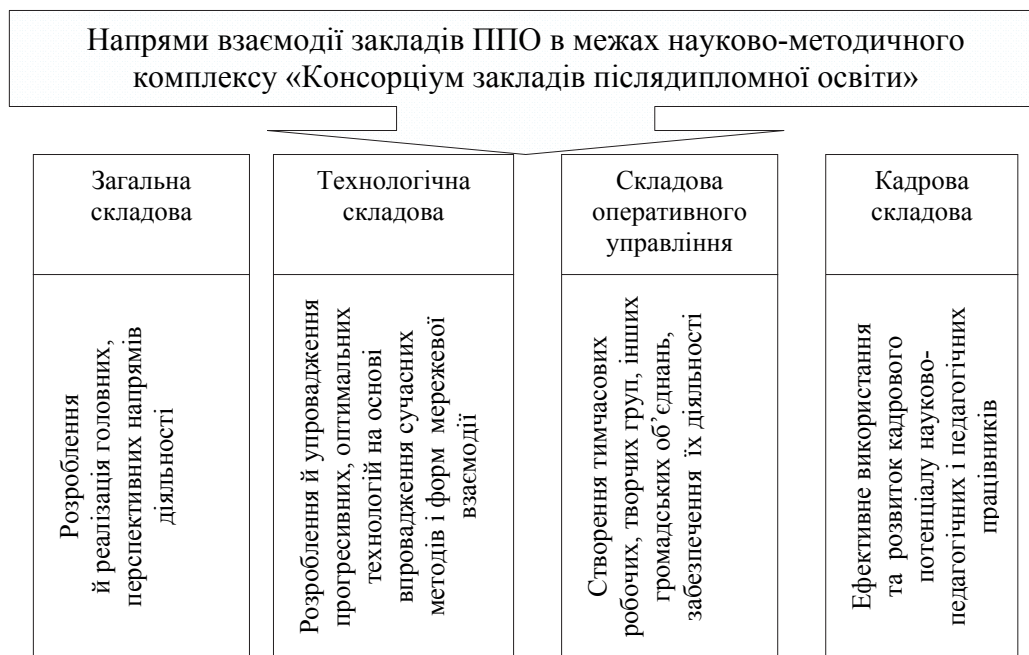

Рис. 2. Напрями взаємодії закладів ППО в межах науково-методичного комплексу «Консорціум закладів післядипломної освіти»

Членами Консорціуму закладів післядипломної освіти є:

- ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України».
- Інститут інформаційних технологій та засобів навчання НАПН України.
- КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти».
- Волинський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти.
- Дніпропетровський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти.
- Донецький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти.

- Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти.
- Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти.
- Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти.
- Івано-Франківський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти.
- КВНЗ Київської обласної ради «Академія неперервної освіти».
- Комунальний заклад «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти ім. В. Сухомлинського».
- Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти.
- Луганський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти.
- Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти.
- Одеський обласний інститут удосконалення вчителів.
- Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського.
- Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти.
- Тернопільський обласний комунальний інститут післядипломної педагогічної освіти.
- Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти.
- Комунальний вищий навчальний заклад «Харківська академія неперервної освіти».
- Комунальний вищий навчальний заклад «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради.
- Хмельницький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти.
- Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників.
- Чернігівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти ім. К. Д. Ушинського.

У межах інноваційного середовища Консорціуму закладів післядипломної освіти створюються умови для професійного розвитку педагогічних, науково-педагогічних працівників і керівників освіти всіх рівнів системи ППО. Яскравими сторінками такої спільної роботи Університету та закладів ППО в межах Консорціуму стали започатковані такі науково-методичні роботи як Ярмарок педагогічних інновацій в системі ППО, Всеукраїнська школа новаторства керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників, Всеукраїнський конкурс науково-методичних розробок у системі ППО, Всеукраїнський методичний турнір «Мое покликання – методист», Всеукраїнська виставка-презентація ««Післядипломна педагогічна освіта в контексті сучасних цивілізаційних змін»».

Розвиток системи післядипломної педагогічної освіти – це складний багатоаспектний процес, спрямований на вирішення комплексу проблем соціального, правового й функціонального характеру, ефективність якого уможливується за умов необхідного забезпечення – нормативного, структурного, організаційного, методичного, інформаційного, кадрового, матеріально-технічного та фінансового.

Сьогодні потужне об'єднання закладів післядипломної педагогічної освіти України у межах Консорціуму закладів післядипломної освіти працює над

оновленням моделі функціонування системи післядипломної педагогічної освіти в умовах модернізації вищої освіти в Україні [37; 38].

Принцип педагогічної кооперації в координації науково-методичної діяльності закладів ППО

Принцип педагогічної кооперації та творчості – педагогічне співробітництво з метою досягнення взаємовизначених цілей, які відповідають вимогам суспільства та тих, хто користується освітніми послугами; спрямування координаційних дій на розвиток творчого потенціалу кожного закладу, творчих сил особистості, реалізації ініціативи.

Ю. Конаржевський зауважує, що основними методами координації є координація шляхом зміни цілей, координація шляхом зміни обмежень та координація шляхом розв'язання взаємодії. З цього приводу доречно зауважити, що взаємодія є основою будь-якої спільної діяльності, складним багатобічним процесом, у процесі якого відбувається взаємозмінювання суб'єктів, що зумовлено їх взаємовпливом. Отже, розглядаючи взаємодію як невід'ємний складник координації, можна зауважити, що координація матиме характер безперервності, що відповідає принципу неперервності освіти, риси послідовності (наступності), активності, відповідаючи принципу системності, діяльнісного підходу, творчості. З огляду на зазначене вище, можна стверджувати, що результатом координації науково-методичної діяльності закладів ППО є кооперація праці.

Кооперація, за визначенням Великого тлумачного словника сучасної української мови, є «особливою формою організації праці, за якої багато людей разом беруть участь у тому самому процесі або в різних, але зв'язаних між собою процесах праці; співробітництво». Науковець Ю. Конаржевський визначає такі принципи кооперації праці:

- мета спільної праці має бути чіткою та зрозумілою всім учасникам;
- партнери (по змозі) повинні бути ознайомлені із завданнями один одного;
- у процесі роботи повинно бути взаєморозуміння та відбуватися вільний обмін інформацією;
- ніхто не повинен наполягати на своєму варіанті рішення;
- необхідно бути готовим до компромісу, зміни свого рішення заради іншого, яке прогнозує успіх для всіх;
- необхідні правила гри, яких усі повинні дотримуватися;
- сильні якості партнерів найважливіші для спільної справи, ніж їхні слабкі якості;
- уся інформація має надходити до координатора для того, щоб можна було передати її тим, кого вона безпосередньо стосується;
- заважає кооперації той, хто хоче досягти для себе користі за рахунок інших учасників;
- кожний відповідає за свою ділянку роботи, за надійність та дотримання термінів;
- у випадку успіху, необхідно заохочувати всіх учасників конкретної справи;
- усі повинні бути ознайомлені з плановими умовами спільної діяльності;

- якщо рішення схвалюються не разом, то вони повинні бути всім зрозумілі й обґрунтовані [30].

Зважаючи на зазначене та розглядаючи результат кооперації праці в педагогічній спільноті як педагогічне співробітництво, ми вводимо поняття «*принцип педагогічної кооперації*» в системі науково-методичної діяльності закладів ППО. У дослідженні з урахуванням вертикального та горизонтального векторів координації науково-методичної діяльності закладів ППО (рис. 3) визначаємо принцип педагогічної кооперації як провідний для забезпечення органічного поєднання форм раціонального розподілу праці в межах педагогічної кооперації закладів післядипломної педагогічної освіти з метою досягнення взаємовизначених цілей, які відповідають вимогам суспільства та законодавчих актів [37; 38].

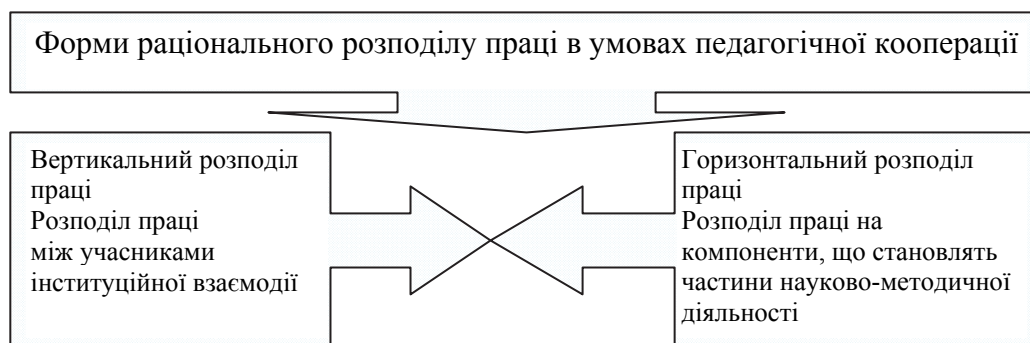

Рис. 3. Схема раціонального розподілу праці в межах педагогічної кооперації

Концептуальна модель координації науково-методичної діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти

Концептуальна модель координації науково-методичної діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти є абстрагованим від деталей, узагальненим, схематизованим відображенням головних взаємопов'язаних структурних складових координації, взаємодія яких обумовлює наявність нових інтегральних якостей, що виникають унаслідок їх взаємодії в певній системі зв'язків. Відповідно до завдань дисертаційного дослідження нами побудовано концептуальну модель координації науково-методичної діяльності закладів ППО, яка містить *цільову, теоретико-методологічну та організаційно-технологічну складові*.

Цільовою складовою моделі є мета та завдання координації науково-методичної діяльності закладів ППО. У процесі розробки цільового компонента ми виходили з розуміння мети як ідеального, свідомо запланованого результату процесу координації стосовно дій та умов, що його породжують. Мета є системостворювальною основою систем. Мета координації науково-методичної діяльності закладів ППО розуміється як ідеалізований (оптимальний) кінцевий результат координаційної діяльності, який досягається виконанням визначених завдань відповідно до етапів, які ведуть до досягнення мети.

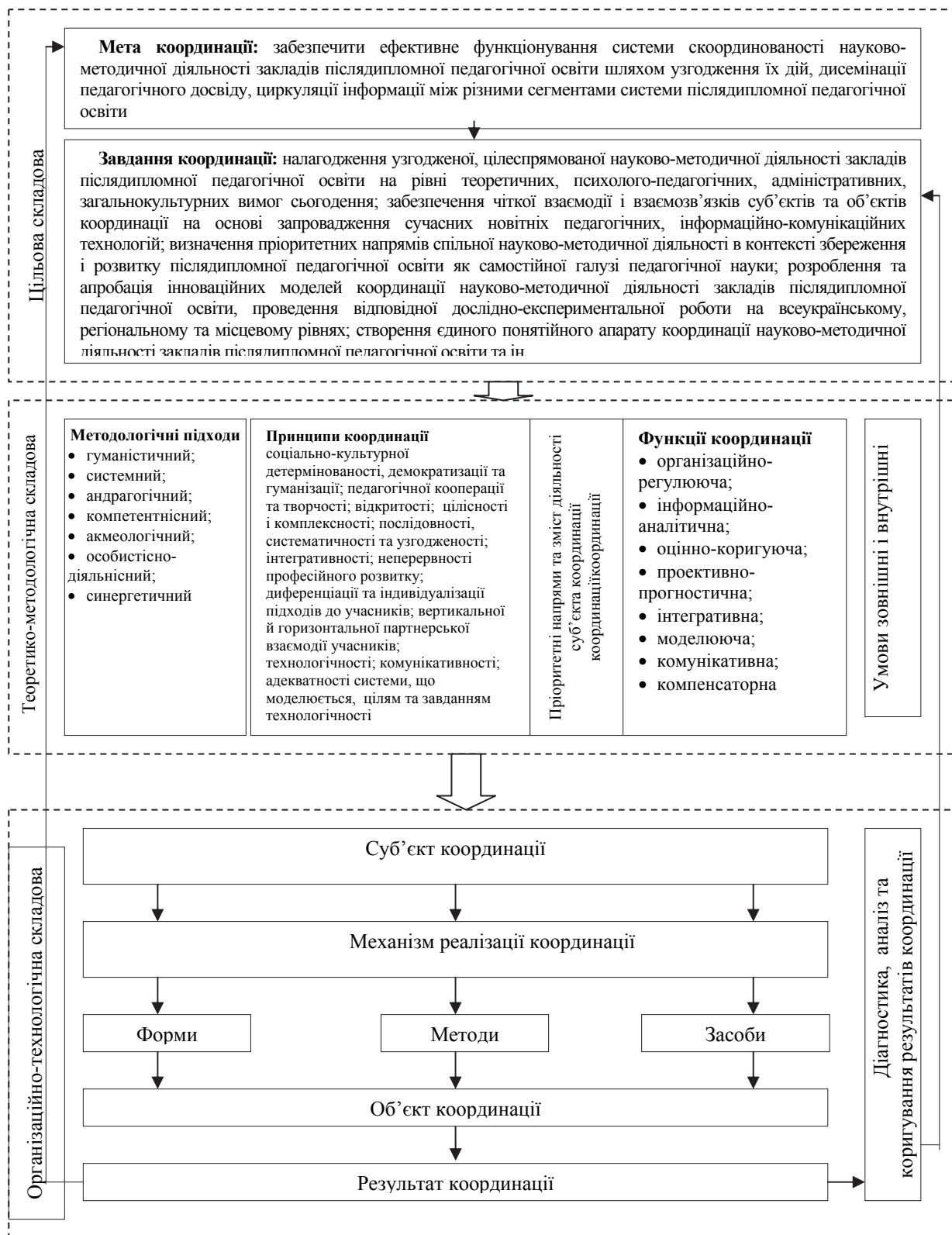

Рис. 4. Концептуальна модель координації науково-методичної діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти діяльності суб'єкта координаційної діяльності

Теоретико-методологічна складова моделі складається з методологічних підходів до координації науково-методичної діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти, принципів, функцій, умов координації (зовнішніх, внутрішніх) та

пріоритетних напрямів і змісту діяльності суб'єкта координаційної діяльності.

Організаційно-технологічна складова концептуальної моделі координації науково-методичної діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти містить механізм реалізації координаційної взаємодії суб'єкта та об'єктів координації (форми, методи, засоби); результат координації; діагностику, аналіз та коригування результатів координації [37; 38].

Дисемінації інноваційного досвіду науково-методичної діяльності закладів ППО в діяльності Всеукраїнської школи новаторства керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників

Сьогодні в педагогічній теорії з'явилося поняття «дисемінація» (від лат. dissemination – сіяння, розповсюдження), яке запозичено у педагогіку з медичної галузі і ще не знайшло достатнього науково-методологічного обґрунтування, визначення структури, форм, технологій, глосарію дисемінаційного процесу тощо.

Дослідники розглядають поняття «дисемінація» як особливий спосіб поширення й освоєння досвіду, адекватного конкретним потребам його реципієнтів, що має характер формування. Дослідниця Г. Ігнат'єва наголошує на тому, що поняття «дисемінація» як процес упровадження результатів проектної діяльності в масову освітню практику серед педагогів набуло поширення за ініціативою В. Слободчикова, а за твердженням М. Скаткіна, пропаганда передового досвіду є лише початком освоєння: впровадження потребує не тільки знання передового досвіду, але й вміння працювати по-новому, воно не виникає раптово, а систематично формується.

Проведений аналіз науково-методичних джерел дає змогу дійти висновку про те, що в освітянському середовищі термін «дисемінація» вживається в універсумі інноваційного педагогічного досвіду, передового педагогічного досвіду, тобто такого досвіду, який визначений як кращий за оригінальністю, цінністю, новизною, результативністю тощо. На думку С. Ковальової, явище дисемінації одночасно може означати процес, форму, результат, спосіб освоєння педагогічного досвіду, засіб, рушійну силу розвитку та збагачення педагогічної теорії і практики тощо. Особливої популярності набув цей термін у Росії через реалізацію завдань проекту «Освіта». Дисемінація передового педагогічного досвіду обумовлює не просто знайомство з ним, а організацію такої діяльності, що стане імпульсом до певних змін у системі освіти та перетворить запозичену практику в інноваційний ресурс розвитку певної педагогічної системи [6].

Система координаційних дій з дисемінації передового педагогічного досвіду, яка, на думку В. Гаргай, передбачає організацію такої діяльності, що стане імпульсом до певних змін у системі освіти та перетворить запозичену практику в інноваційний ресурс розвитку певної педагогічної системи, є важливою в загальній структурі координації науково-методичної діяльності в післядипломній педагогічній освіті [2].

Розглядаючи дисемінацію як засіб, рушійну силу розвитку та збагачення педагогічної теорії і практики, ми *вперше* пропонуємо до застосування термін «дисемінація» в системі науково-методичної діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти. За твердженням Г. Ігнат'євої, явище дисемінації є феноменом,

тому що в ньому в сучасних умовах знайшли своє відображення такі досягнення інноваційної освітньої практики як системність нововведень, наявність дослідницької діяльності суб'єктів навчально-виховного процесу; системна реалізація таких видів діяльності як проектування, програмування, дослідження, стратегування, експертиза, рефлексивне управління та проблеми розвивальної освіти: недостатність варіативності та її нерегульованість; відсутність ефективних способів стимулювання інновацій; невизначеність суб'єктів розвитку освіти і механізмів їх підтримки. Суб'єктами дисемінації є її організатори — управлінці, методисти всіх рівнів, науково-педагогічні і педагогічні працівники системи післядипломної педагогічної освіти.

З огляду на викладене, ми розглядаємо дисемінацію педагогічного досвіду в системі ППО у двох аспектах:

- дисемінація передового педагогічного досвіду як *напряму* науково-методичної роботи з педагогічними кадрами закладів ППО;
- дисемінація інноваційного досвіду науково-методичної діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти як *технологія координації* науково-методичної діяльності зазначених закладів.

Дисемінацію як особливий спосіб поширення й освоєння інноваційного досвіду науково-методичної діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти ми розглядаємо як технологію координації з метою впровадження новаторських прогресивних ідей в практику науково-методичної діяльності закладів ППО. Дисемінація передового педагогічного досвіду регіональних закладів післядипломної педагогічної освіти є одним з важливих джерел сучасних змін в організації координаційних управлінських взаємин в системі післядипломної педагогічної освіти в межах створеного з ініціативи Університету менеджменту освіти науково-методичного комплексу «Консорціум закладів післядипломної освіти», який об'єднав і консолідував практично всі регіони країни на засадах творчої співпраці.

Саме через таку призму в межах створеного Консорціуму закладів післядипломної освіти Університет разом з регіональними закладами післядипломної педагогічної освіти працюють у напрямі розроблення оптимальних інноваційних моделей і шляхів модернізації системи неперервного фахового зростання працівників галузі, кваліфікованого виявлення суті педагогічних інновацій, технологічного опису досвіду найкращих педагогічних працівників та розповсюдження найкращих зразків, проблеми організації та моніторингу поширення інноваційного досвіду освітніх установ, їх керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників, залучення творчо працюючих педагогів до участі в інноваційних проектах щодо розроблення нового формату підготовки конкурентоспроможного фахівця системи освіти. Як зазначає Президент НАПН України В. Кремень, у процесі невинного поступу глобалізація включає все нові й нові аспекти посилення взаємозв'язку та інтеграції людських співтовариств. Тому, розуміючи роль регіональних інститутів (академій) післядипломної педагогічної освіти, які скоординують діяльність Р(М)МК(Ц), забезпечують динамічний професійний розвиток педагогічних працівників, Науково-методичний центр координації закладів післядипломної педагогічної освіти, регіональних та міжнародних зв'язків ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України (далі – НМЦК) спрямовує

роботу на продуктивну взаємодію закладів післядипломної педагогічної освіти, відповідно, і районних (міських) методичних кабінетів (центрів), НМЦ міських рад як рівноправних учасників співпраці у межах Консорціуму закладів післядипломної освіти з метою ефективного погодження та об'єднання зусиль, спрямованих на реалізацію спільної мети. Науково-методичний центр, за визначенням в Енциклопедії освіти, виконує функцію комунікатора та сполучного структурного елемента у взаємодії, а також як інституційне утворення, виступаючи як один з провідних органів наукової, методичної й інформаційної роботи у відповідній підсистемі освіти та функціональному напрямі, є тією гнучкою формою, за допомогою якої система освіти може оперативного реагувати на динамічні зміни потреб пріоритетних споживачів і забезпечувати їх взаємоадаптацію. Інноваційний досвід діяльності закладів ППО є серйозним потенційним ресурсом подальшого розвитку системи післядипломної педагогічної освіти. З метою досягнення системних ефектів у цьому напрямі за допомогою активного поширення передового педагогічного досвіду необхідна організація роботи з його подання педагогічному співтовариству. З урахуванням аналізу наукових доробків дослідниками, ми визначаємо, що *дисемінація інноваційного досвіду науково-методичної діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти* — це система освоєння інноваційного педагогічного досвіду, особливий продуктивно-перетворювальний процес, який спрямований не тільки на пропаганду вивченого передового педагогічного досвіду, але й на впровадження новаторських прогресивних ідей, інноваційного змісту ефективного педагогічного досвіду закладів ППО з організації науково-методичної роботи в масову педагогічну практику, а також задіяння у дисемінаційному русі зацікавлених керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників системи ППО, яке вмотивовує їх до творчої трансформації свого індивідуального досвіду з метою досягнення нових ціннісних результатів рефлексивних особистісних та діяльнісних змін, за підсумком чого відбуваються системні якісні зміни в системі післядипломної педагогічної освіти та в освіті в цілому. Сутність інноваційної діяльності (від лат. *innovatio* — оновлення, зміна) ми розглядаємо як таку, що передбачає найвищий ступінь педагогічної творчості, процес творення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних і управлінських технологій, у результаті яких підвищуються показники (рівні) досягнень структурних компонентів освіти, відбувається перехід системи до якісно іншого стану.

Напрями діяльності учасників координації з дисемінації інноваційного досвіду науково-методичної діяльності закладів ППО можна визначити такі: *інформаційний* — підготовка й видавництво навчально-методичної та науково-методичної літератури, у якій висвітлюється зазначений досвід; *навчальний* — організація заходів ознайомлювального, навчального характеру і більш тривалих програм навчання; *комунікаційний* — організація та проведення відповідних професійних подій, заходів; *експертний* — оцінювання і підтримка учасників дисемінації, формування експертно-консультаційного супроводу регіональних ініціатив, програм, проектів тощо.

Прикладом дієвої форми такої роботи з дисемінації інноваційного досвіду науково-методичної діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти є

координаційна діяльність Науково-методичним центром координації закладів післядипломної педагогічної освіти, регіональних та міжнародних зв'язків Університету менеджменту освіти щодо науково-методичного та інформаційно-аналітичного забезпечення професійного розвитку науково-педагогічних і педагогічних працівників закладів післядипломної педагогічної освіти. Складовими цієї діяльності є: вивчення, збір інформаційно-аналітичних матеріалів, узагальнення, експертиза, трансформування продуктів інноваційного досвіду науково-методичної діяльності закладів ППО; тьюторська підтримка навчальних закладів, які освоюють передовий педагогічний досвід; організація та стимулювання дисемінаційної діяльності закладів ППО, науково-педагогічних і педагогічних працівників на основі адресної підтримки передового педагогічного досвіду; організаційно-правова підтримка діяльності закладів ППО, спрямованої на розповсюдження інноваційного досвіду науково-методичної роботи; організація й розвиток усіх форм взаємодії навчальних закладів у межах координаційних взаємин; постійний інформаційний супровід та пропаганда досягнень керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників – новаторів закладів ППО у ЗМІ (див. рис. 5). Технологічний цикл роботи з передовим та інноваційним педагогічним досвідом вважається завершеним лише у тому випадку, якщо реалізується модель освоєння цього досвіду професійно-педагогічним співтовариством [37; 38].

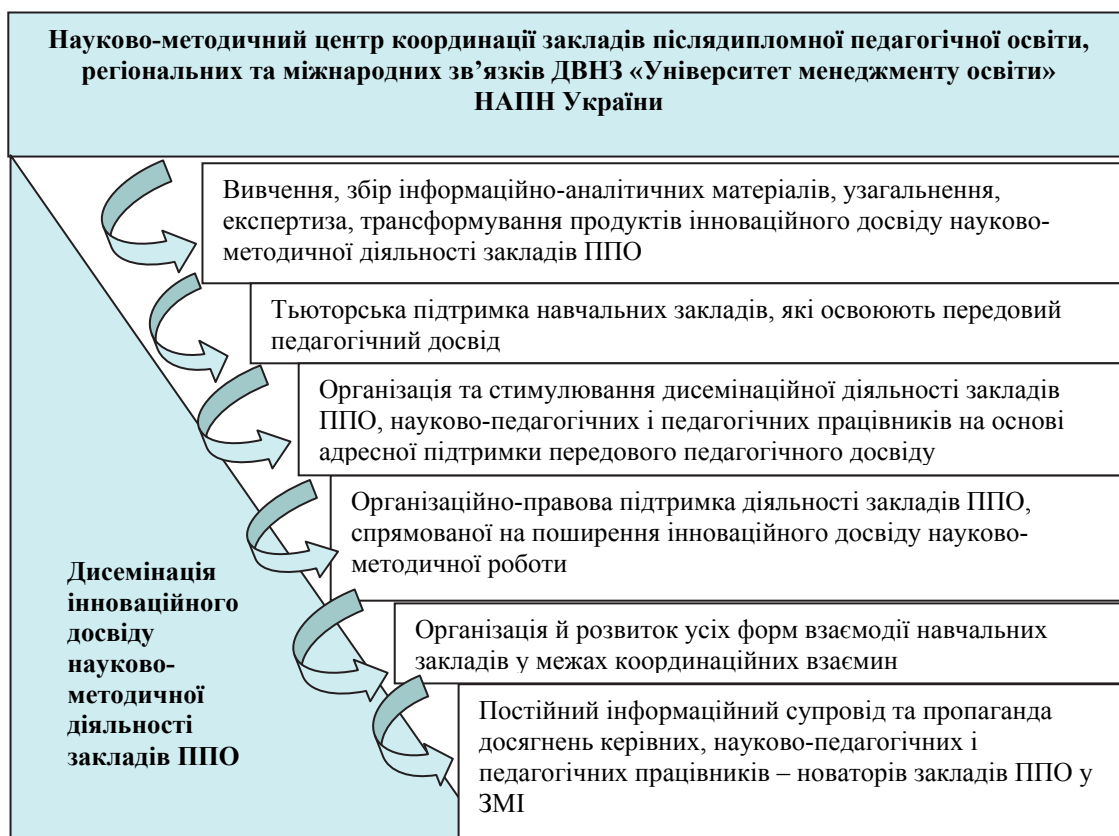

Рис. 5. Основні форми роботи НМЦК щодо координації з дисемінації інноваційного досвіду науково-методичної діяльності закладів ППО

Рис. 6 Форми координаційної діяльності НМЦК у межах науково-методичного комплексу «Консорціум закладів післядипломної освіти» [37; 38]

Рис. 7. Схема інституційно-структурної взаємодії в межах діяльності Всеукраїнської школи новаторства керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників [37; 38]

ГЛОСАРІЙ

Депозитарій електронних освітніх ресурсів інноваційного досвіду науково-методичної діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти – інформаційна система, що забезпечує зосередження в одному місці сучасних електронних освітніх ресурсів з можливістю надання доступу до них через технічні засоби, у тому числі в інформаційних мережах (локальних, глобальних).

Державний вищий навчальний заклад «Університет менеджменту освіти» НАПН України (УМО) є вищим навчальним закладом IV рівня акредитації інноваційно-дослідницького типу, який підпорядкований і підзвітний НАПН України. Здійснює свою діяльність відповідно до стратегічних завдань, визначених у розпорядженні Кабінету Міністрів України від 08.11.2007 р. № 969-р «Про утворення Університету менеджменту освіти», Статуту Університету. Університет менеджменту освіти – лідер у навчанні дорослих в Україні, один із найстаріших навчальних закладів післядипломної педагогічної освіти, наділений функціями Всеукраїнського навчального і науково-методичного центру в галузі післядипломної педагогічної освіти. У 2012 році Університету виповнилося 60 років. У складі Університету функціонують: чотири навчальні інститути (Інститут менеджменту та психології, Інститут відкритої освіти, Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти, Інститут післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників (м. Донецьк)); Науково-дослідний інститут післядипломної педагогічної освіти; Науково-навчальний центр міжнародної освіти; Науково-методичний центр координації закладів післядипломної педагогічної освіти, регіональних та міжнародних зв'язків; Центр дистанційної освіти; аспірантура та докторантура. Університет забезпечує підготовку спеціалістів у двох інститутах з 14 спеціальностей, в тому числі магістрів з шести спеціальностей, а також підвищення кваліфікації в трьох інститутах.

Дисемінація інноваційного досвіду науково-методичної діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти – це система освоєння педагогічного досвіду, особливий продуктивно-перетворювальний процес, який спрямований не тільки на пропаганду вивченого передового педагогічного досвіду, але й на впровадження новаторських ідей, інноваційного змісту педагогічного досвіду закладів післядипломної педагогічної освіти з організації науково-методичної роботи в масову педагогічну практику, вмотивування керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладів післядипломної педагогічної освіти до творчої трансформації свого індивідуального досвіду, за підсумком чого відбуваються системні якісні зміни в системі післядипломної педагогічної освіти та в освіті в цілому.

Інновація (лат. *innovatio* — оновлення, зміна) — нововведення, зміна, оновлення; новий підхід, створення якісно нового, використання відомого в інших цілях. Слово «інновація» має комплексне значення, оскільки складається з двох форм: власне ідеї та процесу її практичної реалізації. На цій підставі розрізняють поняття «**новація**» («новий засіб») як певний засіб (нові ідеї, методи, методики, технології, програми тощо) та «**інновація**», яке ширше за змістом, оскільки означає процес, предметом якого є новації.

Інновації в освіті — процес творення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних і управлінських технологій, у результаті яких підвищуються показники (рівні) досягнень структурних компонентів освіти, відбувається перехід системи до якісно іншого стану.

Інноваційні освітні процеси — зумовлені суспільною потребою комплексні процеси створення, впровадження, поширення новацій і зміни освітнього середовища, в якому здійснюється їх життєвий цикл. Основу і зміст інноваційних освітніх процесів становить інноваційна діяльність, сутність якої полягає в оновленні педагогічного процесу, внесенні новоутворень у традиційну систему, що передбачає найвищий ступінь педагогічної творчості. Суб'єктом, носієм інноваційного процесу є насамперед педагог-новатор.

Інноваційний потенціал навчально-виховного закладу — здатність навчально-виховного закладу створювати, сприймати, реалізовувати нововведення і своєчасно позбавлятися від застарілого, педагогічно недоцільного.

Концептуальна модель координації науково-методичної діяльності закладів ППО є абстрагованим від деталей, узагальненим схематизованим відображенням головних взаємопов'язаних структурних складових координації, взаємодія яких обумовлює наявність нових інтегральних якостей, що виникають у результаті їх взаємодії в певній системі зв'язків. Ураховуємо, що координація науково-методичної діяльності є підсистемою управління в системі післядипломної педагогічної освіти, якій притаманні всі ознаки загальної цілісності, але одночасно вона має свою специфіку, яку виділено в дослідженні в окремі блоки – складові моделі. Отже, концептуальна модель координації науково-методичної діяльності є системним засобом і технологією взаємоузгодження дій компонентів цілісного управлінського процесу в системі післядипломної педагогічної освіти України, який зумовлює реалізацію стратегії, тактики і технології вирішення завдань, поставлених перед нею суспільством.

Координація – це цільова функція управління забезпеченням науково обґрунтованої раціональної узгодженості всіх складових керованої системи з метою її ефективної діяльності, а також функція процесу організації цілеспрямованої взаємодії всіх структурних елементів системи.

Координація діяльності (навчальної, науково-методичної, наукової, фінансово-господарської тощо) **закладів післядипломної педагогічної освіти (ППО)** (лат. *coordinatio* – розташування у порядку) – процес керованої, цілеспрямованої партнерської взаємодії закладів післядипломної педагогічної освіти, яка включає систему заходів, що забезпечують впорядкованість, безперервність, погодженість у просторі й часі та об'єднання дій закладів післядипломної педагогічної освіти, спрямованих на реалізацію спільної мети. **К.д.** як управлінська функція є складовою частиною процесів управління, що полягає в узгодженні, впорядкуванні дій різних частин керованої системи. **К.д.** закладів ППО має ґрунтуватися на визнанні самоцінності кожного учасника процесу взаємодії, педагогіці толерантності, становлення суб'єкт-суб'єктних відносин, що відповідає сучасним тенденціям утвердження демократії та громадянського суспільства. У літературі виділяються такі види координації: вертикальна, горизонтальна, ієрархічна координація, предметно-технологічна, штабна тощо. Формами

горизонтальної **К.д.** є: взаємодопомога; оперативні групи (тимчасові робочі групи); комісії (постійні робочі групи); збори за участю співробітників різних підрозділів організації тощо. **К.д.** є важливим інструментарієм формування високоякісного інтегративного результату соціальної системи. Особливість координації полягає в тому, що вона здійснюється не з метою примусу, а з метою спонукання, що забезпечує більш усвідомлені дії. Провідним принципом **К.д.з. ППО** можна вважати принцип педагогічної кооперації закладів ППО, що забезпечує органічне поєднання форм раціонального розподілу праці в межах педагогічної кооперації закладів ППО з метою досягнення взаємовизначених цілей, які відповідають вимогам суспільства та законодавчих актів.

Методи координації науково-методичної діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти – це система прийомів організації спільної діяльності учасників науково-методичної діяльності закладів ППО з реалізації змісту, цілей, принципів координації. Методи координації та форми їх реалізації різноманітні і залежать від цілей та завдань координаційної діяльності у конкретний період часу, від партнерів, рівня досягнутого тощо.

Науково-методична діяльність закладів післядипломної педагогічної освіти є складовою єдиної системи безперервної освіти педагогічних працівників і цілісною системою взаємопов'язаних заходів з організаційного та науково-методичного забезпечення неперервного професійного та особистісного розвитку педагогічних працівників, яка заснована на досягненнях науки, передового досвіду і конкретному аналізі їхніх професійних потреб; управління науково-методичною діяльністю закладів післядипломної педагогічної освіти – як процес цілеспрямованого управлінського впливу, суб'єкти якого за допомогою планування, організації, керівництва, координації та контролю забезпечують підвищення фахового рівня педагогічних працівників.

Новатор (від лат. *novator* – обновник) – той, хто вносить і здійснює нові прогресивні ідеї, принципи в будь-якій галузі діяльності. У широкому розумінні до педагогів-новаторів належать усі педагоги, які працюють творчо, прагнуть до оновлення своїх дидактичних і виховних засобів. У вузькому розумінні педагогом-новатором вважають автора нової педагогічної системи, тобто сукупності взаємопов'язаних ідей і технологій навчання й виховання.

Новаторський досвід – це досвід, який запроваджує та реалізує нові прогресивні ідеї, визначає нові шляхи вирішення окремих і загальних педагогічних завдань, використовує нові форми, методи, прийоми, види діяльності, донині невідомі або мало відомі педагогічній науці й практиці, істотно модифікує відомі форми, методи й прийоми діяльності, переорієнтовуючи їх на вирішення сучасних освітніх, виховних та розвивальних завдань.

Новизна – один із основних критеріїв оцінювання педагогічних досліджень; основний результат творчого процесу; властивість і самостійна цінність нововведення.

Новітній – який охоплює сучасний період, що відповідає сучасним вимогам (*прим.* новітня література – література останнього періоду).

Нововведення – цілеспрямована зміна, яка вносить у середовище впровадження нові стабільні елементи; комплексний процес створення, розповсюдження та

використання нового практичного засобу (новації); форма організації інноваційної діяльності.

Післядипломна педагогічна освіта – це галузь освіти дорослих, яка забезпечує неперервне вдосконалення професійних знань, умінь і навичок педагогічних, науково-педагогічних і керівних кадрів освіти шляхом підвищення кваліфікації, перепідготовки, спеціалізації та стажування на основі новітніх технологій, досягнень науки і виробництва. Метою її функціонування є задоволення індивідуальних потреб громадян у особистому та професійному зростанні, а також задоволення потреб держави в кваліфікованих керівних, науково-педагогічних і педагогічних кадрах високого рівня професіоналізму й культури. Систему післядипломної освіти розглядаємо як взаємопов'язану спільність цільових, змістових, методичних, організаційних, матеріальних та інших компонентів, які складають єдину взаємозалежну і взаємообумовлену цілісність.

Принцип педагогічної кооперації як її визначальний принцип для забезпечення органічного поєднання форм раціонального розподілу праці в межах педагогічної кооперації закладів післядипломної педагогічної освіти з метою досягнення взаємовизначених цілей, які відповідають вимогам суспільства та законодавчих актів.

Реактивізація досвіду – процес чи сукупність процесів, що дозволяє перевести досвід як сукупність знань, умінь, навичок, які здобуваються в житті, на практиці, з постактивного в активний стан для повторного використання, його відновлення. Досвід може бути масовим, раціоналізаторським, новаторським. Передовий педагогічний досвід є таким, завдяки якому досягаються кращі, ніж у масовому досвіді, результати. У наш час, на думку вітчизняних науковців, передовий педагогічний досвід є підґрунтям нової галузі педагогіки – педагогічної інноватики. Сутність інноваційної діяльності (лат. *innovatio* – оновлення, зміна) розглядається як така, що передбачає найвищий ступінь педагогічної творчості, процес творення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних і управлінських технологій, у результаті яких підвищуються показники (рівні) досягнень структурних компонентів освіти, відбувається перехід системи до якісно іншого стану.

Управління науково-методичною діяльністю закладів післядипломної педагогічної освіти – це процес цілеспрямованого управлінського впливу, суб'єкти якого за допомогою планування, організації, керівництва, координації та контролю забезпечують підвищення фахового рівня педагогічних працівників;

Ярмарок освітніх послуг (нім. *jahrmarkt* – щорічний базар, *jahr* – рік, *markt* – базар) – це система відносин в ринкових умовах, з приводу купівлі-продажу освітньої послуги, яка включає в себе комплекс матеріальних та нематеріальних ресурсів, необхідних для процесу навчання; презентація освітніх послуг навчальних закладів різних типів. Ринок освітніх послуг можна розглядати в двох аспектах: як самостійний елемент та як частину ринку праці. Науковці-економісти виділяють наступні характеристики ринку освітніх послуг (далі – РОП). РОП характеризується: 1) поглибленням селективної функції освіти; 2) розвитком функції адаптації освіти і людини до нових можливостей навчання, перенавчання, підвищення кваліфікації; 3) посиленням конкурентоспроможності та динамічності

працівника на ринку праці; 4) диференціацією форм і видів освітніх послуг; 5) створенням напруги на ринку праці через отримання випускниками незатребуваних спеціальностей; 6) формуванням недержавної освіти на всіх рівнях; 7) змінами суспільної думки, в яких освіта стала сприйматися як найважливіша умова виживання, основа матеріального благополуччя; 8) орієнтацією молоді на престижні професії тощо. Фактично, **Я.о.п.** – це широкомасштабна презентація ринку освітніх послуг, що може об'єднувати спеціалізовані виставки: навчальних закладів (бізнес-школи, тренінгові компанії, навчальні центри, установи позашкільного виховання); «Освіта за кордоном» (презентація навчання, ознайомлення з культурою та особливостями вступу до навчальних закладів тієї чи іншої країни); «Освіта для бізнесу» (обмін досвідом, діагностика актуальних проблем ринку тренінгових та консалтингових послуг; презентація провайдерів навчальних послуг потенційним замовникам, майстер-класи) тощо. **Я.о.п.**, як майданчик для обміну досвідом та здобуття нових професійних знань, розрахований на спеціалістів, що прагнуть підвищувати рівень кваліфікації в Україні та за кордоном, на абітурієнтів та їх батьків, на всіх учасників освітнього ринку [37; 38].

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрагогическая компетентность преподавателя системы постдипломного педагогического образования: монография / под ред. С. Г. Вершловского, Г. С. Сухобской. — СПб. : СПБАППО, 2011. — 248 с.
2. Афанасьев В. Г. Системность и общество / В. Г. Афанасьев. — М. : Политиздат, 1980. — 368 с.
3. Бабанский Ю. К. Избранные педагогические труды / сост. М. Ю. Бабанский. — М. : Педагогика, 1989. — 560 с.
4. Бех І. Д. Теоретико-прикладний сенс компетентнісного підходу в педагогіці / І. Д. Бех // Педагогіка і психологія: Вісник АПН України, 2009. — № 2. — С. 27–33.
5. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти : монографія / В. Ю. Биков. — К. : Атіка, 2009. — 684 с.
6. Блауберг И. В. Становление и сущность системного подхода / И. В. Блауберг, Э. Г. Юдин. — М., 1973. — С. 177–178.
7. Бондарь В. И. Дидактика / В. И. Бондарь. — К. : Лыбедь, 2005. — 360 с.
8. Борисов А. Б. Большой экономический словарь / А. Б. Борисов. — М. : Книжный мир, 2003. — 895 с.
9. Борова Т. А. Теоретичні засади адаптивного управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників вищого навчального закладу : монографія / Т. А. Борова. — Х. : СМІТ, 2011. — 384 с.
10. Бусел В. Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. — К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. — 1728 с.
11. Гаргай В. Б. Диссеминация опыта инновационной деятельности учителя [электронный ресурс] / В. Б. Гаргай, К. А. Кипа, Н. Б. Наприенко // Школьный сайт «Плюс». — Режим доступа : http://vanino-3.ucoz.ru/loado_pedagogicheskom_opyte/disseminacija_pedagogicheskogo_opyta/11-1-0-14
12. Глинский Б. А. Моделирование как метод научного познания / Б. А. Глинский. — М. : Изд-во МГУ, 1965. — 134 с.
13. Грейнер Л. Эволюция и революция в процессе роста организаций / Л. Грейнер // Вести С.-Петербур. ун-та. — 2002. — Вып. 4. — С. 76–94. — (Серия «Менеджмент»).
14. Гуменюк В. В. Науково-методична робота з педагогічними кадрами: навч.-метод. посіб. / В. В. Гуменюк, І. А. Наумчук. — Хмельницький : ПП. Мошак М. І., 2005. — 159 с.
15. Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Г. Кремень ; Академія пед. наук України. — К. : Юрінком Інтер, 2008. — 1040 с.
16. Єльнікова Г. В. Наукові основи розвитку управління загальною середньою освітою в регіоні : монографія / Г. В. Єльнікова. — К. : ДАККО, 1999. — 303 с.

17. Єрмола А. М. Система науково-педагогічної роботи інформаційно-методичних центрів з учителями загальноосвітніх навчально-виховних закладів : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук : 13.00.01 / А. М. Єрмола. — Х., 1998. — 18 с.
18. Жерносек І. П. Організація відділом освіти науково-методичної роботи в районі: навч.-метод. посіб. / І. П. Жерносек. — К., 2001. — 104 с.
19. Закон України «Про вищу освіту» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 2014. — № 37–38.
20. Закон України «Про професійний розвиток працівників» // Офіційний вісник. — 2012. — № 11.
21. Зевина А. Н. Оптимизация переподготовки кадров / А. Н. Зевина, М. Поташник // Народное образование. — 1981. — № 9. — С. 33–37.
22. Зязюн І. А. Інтелектуально творчий розвиток особистості в умовах неперервної освіти / І. А. Зязюн // Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи : монографія. — К., 2000. — С. 235–238.
23. Калініна Л. М. Моделі управлінської діяльності керівника школи / Л. М. Калініна // Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи : зб. наук. пр. ; за ред. Л. І. Даниленко. — К. : Логос, 2000. — С. 35–42.
24. Капченко О. Л. Діяльність районних відділів народної освіти з підвищення кваліфікації педагогічних кадрів в Україні (1945–1990 рр.) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / О. Л. Капченко. — К., 1999. — 190 с.
25. Качур Б. М. Організаційно-педагогічні умови управління науково-методичною роботою в регіоні : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.06 / Б. М. Качур. — К., 2009. — 165 с.
26. Клепко С. Ф. Наукова робота і управління знаннями: навч. посіб. / С. Ф. Клепко. — Полтава : ПОППО, 2005. — 201 с.
27. Клокар Н. І. Управління підвищенням кваліфікації педагогічних працівників в умовах післядипломної освіти регіону на засадах диференційованого підходу : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.06 / Н. І. Клокар. — К., 2011. — 445 с.
28. Ковальова С. В. До питання про поняття «дисемінація» у контексті освоєння педагогічного досвіду [електронний ресурс] / С. В. Ковальова. — Режим доступу : <http://nbuv.gov.ua/e-journals/NarOsv/2011-1/11ksvopd.htm>
29. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики: колективна монографія / Н. М. Бібік [та ін.] / за заг. ред. О. В. Овчарук. — К. : «К.І.С.», 2004. — 112 с.
30. Конаржевский Ю. А. Менеджмент и внутришкольное управление / Ю. А. Конаржевский. — М. : Центр «Пед. поиск», 2000. — 224 с.
31. Кремень В. Г. Освіта України за роки незалежності: стан, факти, події / за заг. ред. В. Г. Кременя. — К. : Вища шк., 2001. — 159 с.
32. Крисюк С. В. Становлення та розвиток післядипломної освіти педагогічних кадрів в Україні (1917–1995 рр.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. д-ра пед. наук. : 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / С. В. Крисюк. — К., 1996. — 48 с.

33. Кубко Є. Б. Координація / Є. Б. Кубко // Юридична енциклопедія : в 6 т. — К. : Укр. енци., 2001. — Т. 3. — С. 345.
34. Кузьмінський А. І. Теоретико-методологічні засади післядипломної педагогічної освіти в Україні : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / А. І. Кузьмінський. — К., 2003. — 443 с.
35. Лапенко М. И. Модернизация функций и содержания деятельности институтов последипломного образования в условиях региона : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / М. И. Лапенко ; Нац. пед. ун-т им. М. П. Драгоманова. — К., 1998. — 205 с.
36. Лунев А. Е. Теоретические проблемы государственного управления / А. Е. Лунев. — М. : Наука, 1974. — 274 с.
37. Любченко Н. В. Науково-організаційні засади координації науково-методичної діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.06 / Н. В. Любченко. — К., 2012. — 257 с.
38. Любченко Н. В. Управління науково-методичною діяльністю закладів післядипломної педагогічної освіти: координаційний аспект: наук.-метод. посіб. / Н. В. Любченко ; за ред. Є. Р. Чернишової ; Ун-т менедж. освіти НАПН України. — К. : ЦП «КОМПРИНТ», 2013. — 256 с.
39. Маслов В. І. Наукові основи та функції процесу управління загальноосвітніми навчальними закладами: навч. посіб. / В. І. Маслов. — Тернопіль : Астон, 2007. — 150 с.
40. Мескон М. Х. Основы менеджмента / М. Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури ; пер. с англ. — М. : Дело ЛТД, 1999. — 800 с.
41. Милнер М. Теория организации / М. Милнер. — М. : Инфра-М, 2000. — 480 с.
42. Минцберг Г. Структура в кулаке: создание эффективной организации / Г. Минцберг. — СПб. : Питер, 2002. — 512 с.
43. Моисеев А. М. Нововведения во внутришкольном управлении: науч.-практ. пособие для руковод. образовательных учреждений и территориальных образовательных систем / М. А. Моисеев, А. Е. Капто, А. В. Лоренсов, О. Г. Хомерики ; под ред. А. М. Моисеева. — М. : Пед. об-во России, 1998. — 272 с.
44. Набока Л. Я. Науково-методична робота у вищому навчальному закладі освіти I–II рівня акредитації: метод. рек. / Л. Я. Набока. — К. : Міленіум, 2003. — 52 с.
45. Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: монографія / В. П. Андрющенко, І. А. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Ничкало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / за ред. В. Г. Кременя. — К. : Наук. думка, 2003. — 853 с.
46. Ничкало Н. Неперервна професійна освіта як філософська та педагогічна категорія / Н. Ничкало // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. — 2001. — Вип. 1. — С. 9–22.
47. Олійник В. В. Післядипломна педагогічна освіта України: сучасність і перспективи розвитку: наук.-метод. посіб. / за заг. ред. : В. В. Олійника, Л. І. Даниленко. — К. : Міленіум, 2005. — 230 с.

48. Олійник В. В. Наукові засади розробки прогностичної моделі розвитку післядипломної освіти в Україні / В. В. Олійник, В. А. Семиченко, Л. П. Пуховська, Л. І. Даниленко : матеріали щорічної звітної Всеукр. наук.-практ. конф., присвяченої 15-річчю АПН України: «Розвиток післядипломної педагогічної освіти України в умовах інтеграції», (11–12 квіт. 2007 р. м. Донецьк). — Донецьк, 2007. — 388 с.
49. Передовой и инновационный опыт в региональной системе образования: информ. вестн. / сост. Г. А. Игнатьева, О. В. Тулупова ; М-во образования Нижегород. обл. — Н. Новгород, 2008. — 128 с.
50. Пикельная В. С. Теория и методика моделирования управленческой деятельности: школоведческий аспект : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01 / В. С. Пикельная. — Кривой Рог, 1993. — 432 с.
51. Повышение квалификации педагогических кадров / И. П. Жерносек, Н. Л. Коломинский, С. В. Крисюк [та ін.] ; под ред.: И. Ф. Жерносека, М. Ю. Красовицкого, С. В. Крисюка. — К. : Освіта, 1992. — 190 с.
52. Поташник М. М. Управление развитием школы: пособие для руководителей общеобразовательных учреждений / М. М. Поташник, В. С. Лазарев, А. М. Моисеев ; под ред. : М. М. Поташника, В. С. Лазарева. — М. : Новая шк., 1995. — 464 с.
53. Протасова Н. Г. Післядипломна освіта педагогів: зміст, структура, тенденції розвитку / Н. Г. Протасова. — К. : Магістр-S, 1998. — 176 с.
54. Самарский А. А. Математическое моделирование. Идеи, методы, примеры / А. А. Самарский, А. П. Михайлов. — 2-е изд., испр. — М. : Физматгиздат, 2000. — 316 с.
55. Сисоева С. О. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / Сисоева С. О., Батечко Н. Г. ; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України ; Київський ун-т ім. ім. Б. Грінченка ; Нац. Ун-т біоресурсів і природокористування України. — К. : ВД ЕКМО, 2011. — 368 с.
56. Скрипник М. Перспективні напрями експериментальної роботи науково-педагогічних працівників системи післядипломної освіти / М. Скрипник // Післядипломна освіта в Україні. — 2013. — № 1(22). — С. 94–97.
57. Словник іншомовних слів [електронний ресурс] / за ред. О. С. Мельничука. — К., 1974. — Режим доступу : <http://rozum.org.ua/index.php?a=index&d=18>
58. Сорочан Т. М. Підготовка керівників шкіл до управлінської діяльності: теорія і практика : монографія / Т. М. Сорочан. — Луганськ : Знання, 2005. — 384 с.
59. Старченко К. М. Управління інноваційним розвитком районного (міського) методичного кабінету: наук.-метод. посіб. / К. М. Старченко, В. І. Пуцов, Ю. І. Завалевський, Г. М. Литвиненко. — Чернівці : Букрек, 2010. — 344 с.
60. Теоретичні і методичні засади моделювання фахової компетентності керівників закладів освіти : монографія / Г. В. Єльнікова, О. І. Зайченко, В. І. Маслов [та ін.] ; за ред. Г. В. Єльнікової. — К.; Чернівці : Книги — XXI, 2010. — 460 с.

61. Технологія експертизи управління освітнім процесом у загальноосвітньому навчальному закладі: наук.-метод. посіб. / А. М. Єрмола, Л. Г. Москалець, О. Р. Суджик, О. М. Василенко ; за заг. ред. А. М. Єрмоли. — Х. : Пошук, 2000. — 260 с.
62. Тонконогая Е. П. Теоретические основы совершенствования управленческих учений руководителей школ в системе повышения квалификации / Е. П. Тонконогая. — М. : НИИ ООВ АПН СССР, 1990. — 74 с.
63. Тонконогий И. Я. Вопросы повышения квалификации учителей истории, основ Советского государства, права и обществоведения на курсах ИУУ : метод, рек. / АПН СССР, НИИ общего образования взрослых / И. Я. Тонконогий. — Донецк : НИИ ООВ, 1980. — 35 с.
64. Худоминский П. В. Развитие системы повышения квалификации кадров советской общеобразовательной школы (1917–1981 гг.) / П. В. Худоминский. — М. : Педагогика, 1986. — 182 с.
65. Чепурна Н. М. Науково-методичні засади розвитку системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників України (1970–2004 рр.) : автореф. дис. на здобуття наук ступ. канд. пед. наук : 13.00.01 / Н. М. Чепурна. — Житомир, 2005. — 20 с.
66. Чернишова Є. Р. Кадровий потенціал системи післядипломної педагогічної освіти: наук.-метод. аспект : наук. вид. / Є. Р. Чернишова ; НАПН України, Ун-т менедж. освіти. — К., 2011. — 208 с.
67. Шамова Т. И. Управление образовательными системами: учеб. пособие для студ. высш. заведений / Т. И. Шамова, П. И. Третьяков, Н. П. Капустин / под ред. Т. И. Шамовой. — М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2003. — 320 с.
68. Штомпель Г. О. Сучасний менеджери́зм і координація професійного зростання в освітній організації / Г. О. Штомпель // Вісник післядипломної освіти : зб. наук. пр. / Ун-т менедж. освіти НАПН України, редкол. : О. Л. Ануфрієва [та ін.]. — К., 2005. — Вип. 1(14) / голов. ред. В. В. Олійник. — 2010. — С. 216–232.
69. Югфельд Е. А. Принципы андрагогики для учебной мотивации взрослых / Е. А. Югфельд // *Alma mater* (Вестник высшей школы). — 2011. № 10. — С. 85–86.
70. Norman D. Some observations on mental models / D. Norman // *Mental Models* / D. Gentner and A. Stevens (eds). — Hillsdale ; New-Jersey : Erlbaum, 1983. — P. 7–14.

Для нотаток

Навчально-методичне видання

ЛЮБЧЕНКО Надія Василівна

**УПРАВЛІННЯ
НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ
ЗАКЛАДІВ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ:
КООРДИНАЦІЙНИЙ АСПЕКТ**

*Спецкурс для слухачів курсів підвищення кваліфікації
керівників та науково-педагогічних,
педагогічних працівників закладів ППО, Р(М)МК(Ц)*

За редакцією автора

Здано до складу 16.09.2014 р. Підп. до друку 20.09.2014 р. Формат 60x84 1/16.
Папір офсет. Гарнітура Times New Roman. Друк ризографічний.
Ум. друк. арк. 1,86. Наклад 300 прим. Зам. № 456

Видавництво Державного вищого навчального закладу
«Університет менеджменту освіти»
вул. Артема, 52-А, м. Київ, 04053. тел.: (044) 484-10-96
e-mail: rector@umo.wedes.com.ua